

Αίτηση για τεράστιο Αιολικό Πάρκο σε όλη την κορυφογραμμή των Κεντρικών Τζουμέρκων

"Στραγγαλίζουν" τα Τζουμέρκα

Βορά σε τεράστια επιχειρηματικά συμφέροντα ο Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων και κυρίως η ευρύτερη περιοχή των Θεοδωριάνων. Σκανδαλώδεις και φωτογραφικές νομοθετικές ρυθμίσεις αφήνουν ανεξέλεγκτη την εγκατάσταση τεράστιων αιολικών Πάρκων, μεγάλων και μικρών υδροηλεκτρικών, ακόμα και σε περιοχές απολύτου προστασίας.

Η οικονομική κρίση μπορεί να μαστίζει τα νοικοκυριά και την ελληνική κοινωνία, ωστόσο δεν εμποδίζει μεγάλες εταιρείες να έχουν στήσει ένα ξέφρενο πανηγύρι αδειοδοτήσεων για αιολικά πάρκα, υδροηλεκτρικά και φράγματα. Στο μάτι του κυκλώνα και ο δικός μας Δήμος, ο Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων. Μια σειρά τελευταίων νομοθετημάτων και τροποποιήσεων αφήνουν το φυσικό πλούτο της περιοχής μας, απροστάτευτο στα αδιάστατα κερδοσκοπικά συμφέροντα. Είναι πλέον ειδημμένη απόφαση την κρίση να μην την πληρώσουν μόνο οι μικρομεσαίοι, οι φτωχοί, τα κατακτημένα με αγώνες δικαιώματα δεκαετιών, αλλά και το περιβάλλον.

Η αρχή έγινε με τις φωτογραφικές διατάξεις των άρθρων 52 και 56 του νομοσχεδίου «Ποινική προστασία του περιβάλλοντος- Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99-Ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής», που επαναφέρουν το μεγάλο υδροηλεκτρικό στον Άραχθο. Σύσσωμοι οι Δήμοι, οι φορείς, οι σύλλογοι της περιοχής, ζήτησαν την απόσυρση των συγκεκριμένων άρθρων, χωρίς να το πετύχουν. Οι μικροδιορθώσεις που επιχειρήθηκαν από πλευράς Υπουργού Π.Ε.Κ.Α, χαρακτηρίστηκαν από τους Τζουμερκιώτικους φορείς σαν εμπαιγμός και αυθαιρέσια και στην ουσία δεν άλλαξαν τίποτα. Ο Άραχθος μπλέκει σε μια νέα περιπέτεια και οι Τζουμερκιώτες βρίσκονται στην απαρχή ενός νέου αγώνα για την προστασία του.

Και να ήταν μόνο ο Άραχθος. Ήδη στα όρια της πρώην κοινότητας Θεοδωριάνων και του Δήμου Αθαμανίας, βρίσκεται στα τελευταία στάδια αδειοδότησης μεγάλο αιολικό πάρκο στην κορυφογραμμή Ξέρακας-Περδικόβρυση ισχύος 36 MW με 12 γιγάντιες ανεμογεννήτριες των 3 MW. Το τότε κοινοτικό συμβούλιο Θεοδωριάνων για τους δικούς του λόγους είχε αποδεχτεί και συναινέσει ομόφωνα στο έργο αυτό. Τα πράγματα δεν σταματούν όμως εδώ. Η εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ έχει καταθέσει αίτηση για άδεια παραγωγής και εγκατάστασης ενός τεράστιου αιολικού πάρκου 50 MW με 25 ανεμογεννήτριες σε όλη την κορυφογραμμή των βουνών μας, ακόμα και στην ψηλότερη κορυφή το «Καταφίδι». Ξεκινά από την κορυφή «Τρία Σύνορα», συνεχίζει στο «Καταφίδι» και φτάνει πέρα από τον αυχένα το Μεθισσοουργιώτικο. Εκτείνεται σε μια τεράστια έκταση στα σύνορα των τοπικών κοινοτήτων Βουργαρελίου, Αθαμανίου, Καταρράκτη, Μεθισσοουργών και φυσικά Θεοδωριάνων.

Η περιοχή αυτή ανήκει στη Ζώνη II του Εθνικού πάρκου, στην οποία δεν επιτρέπονται τα αιολικά πάρκα. Η ΡΑΕ στο γεωπληροφοριακό της χάρτη έχει χωροθετημένες κανονικά τις Α/Γ και δεν αναφέρει την περιοχή σαν περιοχή αποκλεισμού. Κι όμως για την άρση αυτού του περιορισμού, έχει φροντίσει μια διάταξη του Ν.3851/2010, η οποία επιτρέπει την εγκατάσταση σταθμών από ΑΠΕ σε όλες τις ζώνες προστασίας του Εθνικού Πάρκου.

Επίσης το άρθρο 10 του Ν.4014/ 2011 προχωρώντας παραπέρα, αίρει οποιαδήποτε άλλο περιορισμό, αφήνοντας απροστάτευτες ακόμα και περιοχές υψηλής προστασίας του ΝΑΤΟΥΡΑ, που περιέχουν οικότοπους προτεραιότητας αλλά και είδη προτεραιότητας. Αφήνει παράθυρο για την εγκατάσταση αιολικών και υδροηλεκτρικών παρακάμπτοντας ακόμα και το Ειδικό Χωροταξικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ και σε αυτές τις περιοχές.

Κι εδώ φωτογραφίζεται μεταξύ άλλων και η εγκατάσταση των υδροηλεκτρικών και αιολικών στην περιοχή των Θεοδωριάνων. Κι αυτό γιατί στην περιοχή μας υπάρχουν τέτοιοι οικότοποι προτεραιότητας και είδη προτεραιότητας, που ασφαλώς στέκονταν εμπόδιο στα σχέδια των υδροηλεκτρικών της ΤΕΡΝΑ στα ποτάμια, αλλά και του Αιολικού Πάρκου που θέλει να κατασκευάσει.

Επίσης το άρθρο 12 του ίδιου νόμου, ουσιαστικά αφαιρεί από τις Διευθύνσεις Δασών το δικαίωμα να δίνουν αυτές την άδεια επέμβασης όταν πρόκειται για δασικές εκτάσεις. Το πάζλ των σκανδαλώδων νομοθετικών ρυθμίσεων, που αποδεικνύει ότι σκοπός του

ΥΠΕΚΑ είναι να παραδώσει ότι ακόμα έμεινε ανέπαφο στην ελληνική φύση και στα βουνά, στην ασύδοτη κερδοσκοπία και στη βιομηχανία των ΑΠΕ, είναι η Υπουργική απόφαση του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α (Α.Π. 13-1-2012) για την Κατάταξη των δημόσιων και ιδιωτικών έργων σε κατηγορίες.

Μέχρι τώρα τα δικά μας μικρά υδροηλεκτρικά ανήκαν στην Α1 κατηγορία, γιατί είχαν εκτροπή ποταμού πάνω από 2.000 μέτρα και θεωρούνταν ότι έχουν σοβαρότατες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Χρειάζονταν ΜΠΕ και ΕΠΟ και αδειοδοτούσε το ΥΠΕΚΑ. Τώρα η παραπάνω υπουργική απόφαση τα τοποθετεί στη Β κατηγορία και θεωρούνται ότι δεν έχουν καμία επίπτωση στο περιβάλλον. Αποτέλεσμα να μην θέλουν ούτε Ε.Π.Ο., ούτε Μ.Π.Ε., και αδειοδοτεί με τυπικές διαδικασίες η Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Κι αυτό γιατί δεν λαμβάνεται πλέον υπόψη ούτε το κριτήριο του μήκους της εκτροπής, ούτε ο όγκος απόληψης του νερού, που θα κατέτασσε τα έργα αυτά σε υψηλότερη κατηγορία.

Κι εδώ μια σκανδαλώδης φωτογραφική διάταξη, που αφήνει απροστάτευτα εκατοντάδες ποτάμια και ρέματα της χώρας, όσα τουλάχιστον είχαν γλιτώσει μέχρι τώρα.

Όλα αυτά δεν μπορούν σαν Τζουμερκιώτες να μας αφήσουν αδιάφορους. Πώς μπορούμε να αφήσουμε οδόκληρη την κορυφογραμμή των Τζουμέρκων, ακόμα και την ψηλότερη κορυφή μας, το έμβλημά μας, την Πυραμίδα, να ισοπεδωθούν; Πώς θα αφήσουμε τα το φυσικό και ποιητιστικό κεφάλαιο των Τζουμέρκων, έρμαιο σε μεγάλους, συχνά ποθνεθνικούς, ενεργειακούς ομίλους; Πώς μπορούμε να αφήσουμε την ηγεσία του ΥΠΕΚΑ, με μια σειρά νομοθετημάτων, υπακούοντας στα κελεύσματα των ξένων αφεντικών – δανειστών μας, να παραδώσει όλα τα ρέματα και τα ποτάμια, ακόμα και τις περιοχές απόλυτης προστασίας, στις εταιρείες για την κατα-

σκευή μικρών και μεγάλων φραγμάτων και υδροηλεκτρικών; Αν συμβούν όλα αυτά για ποιο λόγο να υπερηφανευόμαστε για τον τόπο μας, για τα περίφανα Τζουμέρκα και τον απaráμιλλο φυσικό πλούτο μας; Τι θα μείνει σε μας να διαχειριστούμε και να αναπτύξουμε με ήπιες μορφές οικοτουρισμού όπως πιστεύουμε και θέλουμε;

Οι Θεοδωριανίτες όπως κάναμε χρόνια τώρα, με όσες δυνάμεις μας απομένουν και με όσα μέσα διαθέτουμε, θα αντισταθούμε σε όλα αυτά. Τα πράγματα όμως είναι άκρως σοβαρά και δεν αφορούν αποκλειστικά τα Θεοδωριανά, που δέχονται τη μεγαλύτερη «επίθεση». Αφορούν όλα τα Τζουμέρκα και πρέπει όλοι οι Τζουμερκιώτες να καταλάβουν το μέγεθος της καταστροφής και να αναλάβουν δράση.

Πρέπει όμως πρωτίστως ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο να πάψουν να κάνουν πως δεν βλέπουν και δεν ξέρουν τίποτα. Να σταματήσουν παίζοντας τον ρόλο του Πόντιου Πιλάτου. Να πάρουν σαφή και ξεκάθαρη θέση για όλα αυτά που γίνονται στα Κεντρικά Τζουμέρκα.

Κρατήστε ζωντανούς τους «Ορεινούς» και την «Ορεινή»

Δυστυχώς ο σύλλογός μας δεν θα μπορούσε ν' αποτελέσει εξαίρεση μέσα στη δίνη της οικονομικής κρίσης, αφού δεν μπορεί να ανταπεξέλθει από καιρό στα βασικά λειτουργικά του έξοδα (εφημερίδα, συνδρομή δορυφορικού ίντερνετ στο χωριό, φιλοξενία του site στο διαδίκτυο). Για να συνεχίσουν να υπάρχουν «Οι ορεινοί», για τη συνέχιση της έκδοσης της «Ορεινής», για να συνεχίσει το χωριό μας να προβάλλεται μέσω του διαδικτύου και του theodoriana.com, του μετεωρολογικού σταθμού και της live κάμερας, είναι πλέον επιτακτική ανάγκη για οικονομική βοήθεια. Αναγνωρίζοντας την τεράστια μέχρι τώρα προσφορά των συγχωριανών και φίλων, αλλά και τις εξαιρετικά δύσκολες συγκυρίες, όποιος θέλει να βοηθήσει οικονομικά μπορεί:

* Με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση : Σύλλογος ΟΙ ΟΡΕΙΝΟΙ, Χρήστου Μηλιώνη 15 Άρτα 471 00 .

* Με κατάθεση στους λογαριασμούς: ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, Αριθμός λογαριασμού: 9800563883-6 και ALPHA BANK: Αριθμός λογαριασμού 41 0-0021 01 -201 526

* Στον ταμιά του συλλόγου μας Δημήτρη Κασελούρη ή σε κάποιο από τα μέλη του Δ.Σ.

Σε περίπτωση τραπεζικής κατάθεσης η απόδειξη θα στέλνεται ταχυδρομικά, αφού πρώτα ο καταθέτης ειδοποιηθεί σχετικά για το ποσό και τη διεύθυνσή του, στο mail του συλλόγου μας oreinoi@theodoriana.com.

Στην πιο κρίσιμη καμπή της νεώτερης ιστορίας της βρίσκεται η «πάλαι ποτέ κραταιά» κοινότητα Θεοδωριάνων. Η αποτυχία του Καλλικράτη, ο οποίος δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ούτε την καθημερινότητα των πολιτών, η ελλιπής χρηματοδότηση, τα μηδενικά έργα ανάπτυξης της περιοχής, η οικονομική κρίση που έχει τσακίσει τα ελληνικά νοικοκυριά και έχει σαν άμεση συνέπεια την αδιαφορία των χωριανών για το χωριό και τα προβλήματά του, είναι ορατά από όλους μας.

Σαν να μην έφταναν όλα αυτά τελευταία έρχονται να προστεθούν και νέες επιβουλές. Αφορούν πρώτα το φυσικό πλούτο της περιοχής μας, που μπαίνει ξανά στο στόχαστρο μεγάλων οικονομικών συμφερόντων. Σκανδαλώδεις νόμοι και νομοθετικές ρυθμίσεις, παραδίδουν ακόμα και περιοχές απόλυτης προστασίας στο έλεος της μνημονιακής προσταγής «Ξεπουλήστε τα όλα, τώρα».

Έτσι κινδυνεύουμε όχι μόνο να δούμε πολύ σύντομα τρία ακόμα υδροηλεκτρικά στα ποτάμια χωρίς να το καταλάβουμε, αλλά πέρα από το μεγάλο αιολικό πάρκο στον Ξέρακα που είναι στα τελευταία στάδια αδειοδότησης, να δούμε γαζωμένα και ισοπεδωμένα τα βουνά μας από τα Τρία σύνορα μέχρι την Τούρλα ακόμα και την Πυραμίδα, από δεκάδες ανεμογεννήτριες ενός άλλου μεγάλου αιολικού.

Αλλά βλέπουμε και αποφάσεις του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων, που δυστυχώς τις στήριξαν και οι δικοί μας εκπρόσωποι στο Δήμο, σαν αυτή για την συγχώνευση του ΚΕΠ Θεοδωριάνων με αυτό του Βουργαρελίου, που ουσιαστικά αφήνει την ιστορική κοινότητα Θεοδωριάνων μετά την συνταξιοδότηση του γραμματέα χωρίς υπάλληλο.

Όλα αυτά στην περίοδο που διανύουμε για πολλούς μπορεί να μην λένε τίποτα. Όμως πρέπει όλοι μας να καταλάβουμε, ότι αν δεν ξυπνήσουμε και δεν παλέψουμε πάλι όλοι μαζί, με όποια μέσα διαθέτει ο καθένας που δεν είναι απαραίτητο να είναι οικονομικά, την εικόνα του χωριού μας, όπως είναι σήμερα πρέπει να την ξεχάσουμε. Κι αυτό γιατί απλά δεν θα έχουμε «ταυτότητα». Την ταυτότητά μας, τα βουνά, τα ποτάμια, το φυσικό μας πλούτο, θα την έχουμε απολέσει για πάντα. Η περιοχή των Θεοδωριάνων θα έχει μετατραπεί σε ένα τεράστιο ενεργειακό εργοστάσιο και ο φυσικός μας πλούτος σε κάποιες εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, στο λογαριασμό κάποιων μεγάλων ενεργειακών ομίλων σε κάποια ελβετική, αυστριακή, γερμανική τράπεζα.

Δυστυχώς ένας κούκος, και μιλάω για του Ορεινούς, δεν μπορεί να φέρει την άνοιξη. Και η άνοιξη για το χωριό μας δεν έρχεται μόνο με ένα διπλοκάγκελο και ένα πανηγύρι το Δεκαπενταύγουστο. Πρέπει όλοι μας φορείς, σύλλογοι, συγχωριανοί, να αναλάβουν ξανά τις ευθύνες τους.

Το χωριό μας χρειάζεται όλους ΤΩΡΑ και με όποια δύναμη μας έχει απομείνει.

Δη. Στε.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αίσχος..

Αυτή την εικόνα μετέδιδε για κάποιες ώρες το πρωί, 28 Αυγούστου, η web camera που δίνει ζωντανή εικόνα του χωριού μέσω του theodoriana.com και είναι ενσωματωμένη στο μετεωρολογικό σταθμό, που έχει εγκαταστήσει στα Θεοδώριανα το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Κάποιοι πιστεύοντας ότι το σκοτάδι

μπορεί να κρύψει τη βλακεία του και την ταυτότητά του, θεώρησε καλό να τοποθετήσει μπροστά στην κάμερα μια φωτογραφία στο πίσω μέρος της οποίας υπήρχε ένα ζωγραφισμένο σφυροδρέπανο και με κεφαλαία γράμματα αναγραφόταν: ΚΚΕ ΡΗΝΑ Ε. Η κάμερα δέχεται εκατοντάδες επισκέψεις καθημερινά και αποτελεί άριστη διαφήμιση για το χωριό μας, αφού πολλές φορές η εικόνα της έχει φιλοξενηθεί σε τηλεοπτικές εκπομπές μεγάλων καναλιών. Ο συγχωριανός μας (!), ούτε σπαδός του συγκεκριμένου κόμματος είναι, γιατί θα διάλεγε ποιο δόκιμο τρόπο να προπαγανδίσει τα πολιτικά του πιστεύω, ούτε και ερωτοχτυπημένος με κάποια ...ΡΗΝΑ. Θέλησε με αυτό τον τρόπο και με το κουτό του μυαλό να προβοκάρει είτε τη δράση και τον αγώνα του συλλόγου μας ΟΙ ΟΡΕΙΝΟΙ, είτε το συνδυασμό της "Λαϊκής Συσπείρωσης" του συγχωριανού μας Γιάννη Νάκη, που συμμετείχε στις επαναληπτικές δημοτικές εκλογές. Στη μικρή μας κοινωνία τίποτα δεν μένει κρυφό και ο προβοκατόρικος ρόλος κάποιων είναι γνωστός και σε μας και στο χωριό από παλιότερα. Δεν χρειάζονται άλλες αποδείξεις. Αίσχος.

Πρωτοχρονιά στα Θεοδώριανα ο Αλέξης Τσίπρας

Στα Θεοδώριανα και στο Πάρκο Χειμερινών Δραστηριοτήτων του "Λιβάδι" Θεοδωριάνων πέρασε ο συμπατριώτης μας πρόεδρος του ΣΥ.ΡΙ.Ζ.Α Αλέξης Τσίπρας, το μεσημέρι της Πρωτοχρονιάς. Με

την οικογένειά του και με παρέα φίλων, χάρηκε το χιόνι αντάλλαξε ευχές και νωρίς το απόγευμα παρά τον ισχυρό παγετό και το χιόνι κατέβηκε στα Θεοδώριανα και έφαγε σε ταβέρνα του χωριού. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ επισκέπτεται τα Θεοδώριανα και περνά τις γιορτινές μέρες στη ιδιαίτερη πατρίδα του το Αθαμάνιο, αποδεικνύοντας ότι στα δύσκολα και σε στιγμές ηρεμίας δεν ξεχνά την ορεινή του πατρίδα. Τον ευχαριστούμε και του ευχόμαστε αντοχή στα δύσκολα και καλή δύναμη.

Το αιολικό πάρκο στο "Ξέρακα"

Στα τελικά στάδια αδειοδότησης βρίσκεται το αιολικό πάρκο στον Ξέρακα-Περδικόβρυση, στα σύνορα του πρώην Δήμου

Αθαμανίας και της κοινότητας Θεοδωριάνων. Ήδη η Επιτροπή Περιβάλλοντος, Χωρικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ηπείρου στη συνεδρίαση της 26-10-2011, γνωμοδότησε θετικά για το περιεχόμενο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που αφορά το έργο, ενώ θετικά γνωμοδότησε και Φορέας Διαχείρισης του Πάρκου Τζουμέρκων αφού κατατέθηκε Ορνιθολογική Μελέτη και πάρθηκαν, σύμφωνα πάντα με το Φορέα Διαχείρισης, μέτρα προστασίας του όμορου με το Αιολικό Πάρκο, Καταφύγιου Άγριας Ζωής.

Με την κατασκευή του Αιολικού Πάρκου διαφωνεί η Ορνιθολογική Εταιρεία Ελλάδας αφού βρίσκεται μέσα σε Ζώνη Ειδικής Προστασίας για τα πουλιά και δεν αποκλείεται να έχουμε αντιδράσεις από μέρους της. Όσον αφορά τα οφέλη και τα έσοδα της δικής μας κοινότητας Θεοδωριάνων στο απόλυτο μηδέν, αφού τα έσοδα πιστώνονται πλέον στο Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων. Απ' την άλλη, επειδή μέρος της έκτασης που καταλαμβάνει ανήκει και στο Συνεταιρισμό Αθαμανίου, μαθαίνουμε ότι η εταιρεία έχει έρθει σε συμφωνία με το Συνεταιρισμό αυτό.

Η υπόθεση αυτή του αιολικού πάρκου ξεκίνησε πριν μερικά χρόνια όταν το τότε κοινοτικό συμβούλιο Θεοδωριάνων, δέχτηκε και συζήτησε με εκπρόσωπο της εταιρείας για τα ανταποδοτικά οφέλη, που εκτός από όσα έλεγε ο νόμος, η κοινότητα θα έπαιρνε και 2% μετοχές στην εταιρεία. Με αυτό σαν δόλωμα αλλά και την ελπίδα ότι αφήνοντας το αιολικό θα γλιτώσουμε τα ποτάμια και τα υδροηλεκτρικά, αποφάσισε ομόφωνα να δώσει το πράσινο φως για την κατασκευή του.

Έκτοτε ουδείς ασχολήθηκε με το ζήτημα πλην των Ορεινών, που πρόπερι το καλοκαίρι κάλεσαν, ενώπιον των φορέων και του κοινοτικού συμβουλίου, στο χωριό τον πρόεδρο της εταιρείας να ενημερώσει για το μέγεθος της επέμβασης, αλλά και τα ανταποδοτικά οφέλη της κοινότητάς μας, με δεδομένο τον «Καλλικράτη» που ερχόταν.

Δεν ενδιαφέρθηκε ούτε ο Συνεταιρισμός Θεοδωριάνων, ο οποίος θα μπορούσε να μπει στο παιχνίδι, αφού το ιδιοκτησιακό καθεστώς της περιοχής δεν είναι ξεκάθαρο. Με όλα αυτά, τον ερασιτεχνισμό, την αδιαφορία και ίσως την ανικανότητά μας, το μόνο που καταφέραμε είναι ν' ανοίξουμε την «κερκόπορτα» και την όρεξη και σε άλλη εταιρεία για ένα μεγαλύτερο αιολικό στην περιοχή, η κατασκευάστρια εταιρεία, της οποίας το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξ' ολοκλήρου σε Αυστριακή εταιρεία, να εισπράττει περίπου 7 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο, η υπόθεση των υδροηλεκτρικών να γίνεται όλο και πιο «καυτή», ο Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων να εισπράττει κάποιες δεκάδες χιλιάδες ευρώ, οι μπουλντόζες να ετοιμάζονται και να δούμε πού θα σταματήσουν, και εμείς δυστυχώς θεατές.

Ναι στα καλά έργα...

Το πολύ καλό έργο του προηγούμενου Συμβουλίου του Συνεταιρισμού Θεοδωριάνων, έρχεται να συμπληρώσει το νυν συμ-

βούλιο με την πλακόστρωση της αυλής του Συνεταιρισμού, αλλά και την κατασκευή πέτρινης βρύσης στην «Κάτω Κωσπηλάτα» και ενός καινούργιου μικρού πέτρινου κτηνοτροφικού καταλύματος στον «Καλόγερο».

Η άλλη...Ανάβρα

Πολλά έχουν γραφτεί για το πρότυπο της Ανάβρας Μαγνησίας σχετικά με την αξιοποίηση των ΑΠΕ. Μέχρι που κάποιοι δικοί μας σκεφτόταν να επισκεφτούν την περιοχή και να αντιγράψουν αυτό το πρότυπο «ανάπτυξης» μέσω των αιολικών και μικρών υδροηλεκτρικών και να το υλοποιήσουν στη δική μας περιοχή. Στο διαδίκτυο αλιεύσαμε την παρακάτω είδηση που δείχνει ότι δεν είναι όλα όπως γράφονται και πολλοί φανταζόμαστε:

«Την αντίθεσή τους στη δημιουργία νέων Αιολικών πάρκων στην περιοχή της Ανάβρας εκφράζουν εκατόν είκοσι οκτώ κάτοικοι του χωριού με επιστολή προς το Δημοτικό Συμβούλιο Αλμυρού. Πριν 2 μήνες είχε γίνει ενημέρωση στους κατοίκους του χωριού για την προοπτική κατασκευής δύο αιολικών πάρκων στις θέσεις "Μεσοβούνι" και "Κοτρώνι". Σύμφωνα με το επενδυτικό σχέδιο, προβλέπεται η κατασκευή δύο Αιολικών Πάρκων ισχύος 22MW με την τοποθέτηση 11 συνολικά ανεμογεννητριών των 2MW έκαστη. Η επιστολή αναφέρει ότι η δημιουργία νέων αιολικών πάρκων

Εφημερίδα "ΟΡΕΙΝΗ"

Εκδόσις διευθυντής:
Αημίτριος Σιεργιούλης
Ιδιοκτησία:
Σύλλογος "ΟΙ ΟΡΕΙΝΟΙ"
Διεύθυνση:
Χρ. Μπλιώνη 15 - Άρτα
Τηλέφωνο: 6972237193
Web: www.theodoriana.com
email: oreinoi@theodoriana.com
Δημογραφικό
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΗΧΩ"
Εκτύπωση:
Ελένη Σιάμου 2681077191
Τα ευπόγραφα άρθρα και επιστολές
φέρνουν την ευθύνη του υπογράφοντος,
χωρίς να εκφράζουν κατ' ανάγκη την
άποψη της «ΟΡΕΙΝΗΣ».

ΣΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

στην περιοχή θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στην κτηνοτροφία, την βασική πηγή εσόδων των κατοίκων της Ανάβρας. Επίσης επισημαίνεται ότι τα έσοδα από το Αιολικό Πάρκο Αλογοράχης, δεν πηγαίνουν στην Ανάβρα αλλά στο Δήμο Αλυρού. Τέλος, οι κάτοικοι στην επιστολή τους αναφέρουν ότι έχουν ήδη δείξει την περιβαλλοντική τους ευαισθησία με τη δημιουργία του υπάρχοντος Αιολικού πάρκου».

Πηγή: www.almyrosinfo.gr

Μας έπνιξαν τα σκουπίδια

Φέτος, κυρίως το καλοκαίρι, αντικρίσαμε και ζήσαμε σκηνές απαράδεκτες με τα σκουπίδια στο χωριό. Αρκετές φορές η πλατεία

μας αλλά και οι γειτονιές, θύμιζαν χωματερή και η δυσσομία ήταν ανυπόφορη. Μην τα ρίχνουμε όλα στο τοπικό συμβούλιο. Είπαμε με τον Καλλικράτη τα προβλήματα πολλαπλασιάστηκαν και δυστυχώς τα πράγματα θα γίνονται χειρότερα για την ορεινή μας κοινότητα. Πρέπει πρώτα απ' όλα να υπάρξει ευαισθητοποίηση από μας. Να βγάζουμε τα σκουπίδια τις μέρες και ώρες που πρέπει, κυρίως οι καταστηματάρχες της πλατείας. Επίσης πρέπει άμεσα να αντικατασταθούν κάποιοι δύσχρηστοι, παλιοί, μεταλλικοί κάδοι σε κάποιες γειτονιές. Πρέπει όμως και ο Δήμος τουλάχιστον τους καλοκαιρινούς μήνες να μην αντιμετωπίζει τα Θεοδώριαννα σαν κάποιο ...μαχαλά των είκοσι κατοίκων και το απορριμματοφόρο να πυκνώνει τα δρομολόγια του στα Θεοδώριαννα.

Χιονοδρομικό στα Τζουμέρκα

Πάλι ακούγεται από επίσημα χείλη η πρόταση για μεγάλο χιονοδρομικό στα Κεντρικά Τζουμέρκα. Με τη δεδομένη οικονομική κατάσταση της χώρας, αλλά και κυρίως την κατάσταση στα άλλα μεγάλα χιονοδρομικά τα οποία αντιμετωπίζουν μεγάλα λειτουργικά και οικονομικά προβλήματα, η πρόταση φαντάζει ουτοπία. Ένα μεγάλο χιονοδρομικό κέντρο, που η εγκατάστασή

του αντιβαίνει και στις ζώνες προστασίας του Εθνικού Πάρκου και από πολλούς θεωρείται επένδυση με σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Και αντί να αιθεροβατούμε αναμασώντας μια πρόταση χρόνια τώρα που είναι πρακτικά ανέφικτη, γιατί δεν φροντίζει ο Δήμος να αξιοποιήσει το ήδη υπάρχον «Πάρκο Χειμερινών Δραστηριοτήτων» στο Λιβάδι Θεοδωριάνων, το οποίο και η στοιχειώδη υποδομή διαθέτει και η περιοχή από πλευράς χιονοκάλυψης και οδικής πρόσβασης είναι πολύ καλή, και με τις ζώνες προστασίας του Πάρκου δεν έχει πρόβλημα, και το σημαντικότερο, υπάρχει έτοιμη μελέτη για επέκτασή του χωρίς καμία επιβάρυνση στο περιβάλλον, με λογικά για την εποχή κρίσης κεφάλαια, η οποία επέκταση μπορεί να γίνει και σταδιακά; Γιατί δεν ασχολήθηκε ούτε ο Δήμος, ούτε κανείς από τους ντόπιους πολιτικούς μας, που ενδιαφέρονται για ένα μεγάλο χιονοδρομικό κέντρο, με αυτή τη μελέτη;

Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ

Του Δημήτρη Κασελούρη

ΣΟΚ ΚΑΙ ΔΕΟΣ

Οι τελευταίες οικονομικοπολιτικές εξελίξεις καθώς και το παιχνίδι που παίζεται στην πλάτη της Ελλάδας και του Ελληνικού Λαού, καταδεικνύει ότι το σκληρό καπιταλιστικό δόγμα Φρίντμαν (Σόκ και Δέος), που προσπαθούν τα διεθνή καπιταλιστικά κέντρα να επιβάλουν, προκειμένου να καρπωθούν τον πλούτο μιας χώρας, είναι εδώ και μας δείχνει τα δόντια του έτοιμο να μας κατασπαράξει. Οι άνθρωποι της Νέας Τάξης Πραγμάτων με τις ενέργειες των εδώ πολιτικών υποτακτικών τους, που δεν νομιμοποιούνται πλέον από το Ελληνικό Σύνταγμα και τον Ελληνικό Λαό, επιδιώκουν με κάθε μέσο να εξαφανίσουν κάθε Εθνικό κεφάλαιο επιβίωσης των Ελλήνων τώρα και στο μέλλον.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΛΙΟΣ

Χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας εφαρμογής (Σόκ και Δέος) είναι το πρόγραμμα «Ηλιος». Το πρόγραμμα αυτό προβλέπει την αποπληρωμή μέρους του «Ψευδοδανείου» από το πρώτο μνημόνιο, που ποτέ δεν έλαβε η Ελλάδα, μέχρι το ποσό των 15 δισ ευρώ για το τίμημα που υποτίθεται ότι κατέβαλε η Γερμανία για την Ελλάδα, με τον παρακάτω τρόπο. Η Ελλάδα οφείλει βάση τη συμφωνία αυτή να παραχωρήσει χωρίς χρέωση ενοικιοστασίου, τεράστιες εκτάσεις ελληνικής γης σε εταιρίες Γερμανικών συμφερόντων σε όλη την χώρα, για την εγκατάσταση σε αυτές τεράστιων φωτοβολταϊκών πάρκων πολλών μεγαβάτ, στερώντας και πολύτιμη γεωργική γη. Τώρα ποιος θα αγοράζει το ρεύμα; Η Γερμανία! Ποιος θα πουλά το ρεύμα; Η Γερμανία! Ποιες εταιρίες θα ωφελούνται από την κατασκευή του έργου; Οι Γερμανικές! Πόση ποσότητα ρεύματος θα απορροφάται από την Ελληνική ενεργειακή αγορά; Ούτε μισό βατ!

Δηλαδή η Ελλάδα θα παράγει ενέργεια χαμηλότερου κόστους λόγω πηλοφάνειας για την Γερμανία, που στην Γερμανία είναι αδύνατο να επιτευχθούν τέτοιες τιμές λόγω καιρικών συνθηκών και κόστους κατασκευής. Έτσι οι Γερμανοί θα εισπράτουν επιδοτήσεις για την κατασκευή τους από την Γερμανική τράπεζα KfW, και τα λεφτά που θα βγαίνουν από την παραγωγή θα τα εισπράτουν πάθι οι Γερμανοί. Ευτυχώς οι Ηπαιστικές, «πράσινες» και επικίνδυνες για τη χώρα μας συμφωνίες, δεν πρόκειται ποτέ να πραγματοποιηθούν. Αυτό προκύπτει τουλάχιστον από δημοσιεύματα των γερμανικών Financial Times και του περιοδικού Spiegel. Πιο συγκεκριμένα το δημοσίευμα των γερμανικών FT αναφέρει ότι για την πραγματοποίηση του προγράμματος ευθύνονται δύο μεγάλα προβλήματα. Το τεράστιο κόστος που θα απαιτούνταν για την κατασκευή δικτύων σε τρίτες διαμετακομιστικές χώρες για την μεταφορά της παραγόμενης ενέργειας στην Γερμανία και το Γερμανικό νομικό πλαίσιο που για ένα τέτοιο ζήτημα χρήζει επέκτασης.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΝΕΜΟΓΕΝΝΗΤΡΙΕΣ ΩΣ (ΑΠΕ ;) ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Μέσα σε αυτή την λογική του οικονομικού δόγματος (Σοκ και Δέος), πέρα από τους ξένους καπιταλιστές που εκμεταλλεύτηκαν την τεχνητή οικονομική κατάσταση που δημιούργησαν στην Ελλάδα, παρουσιάστηκαν δειλά δειλά και δικοί μας, που με την προβιά της πράσινης ανάπτυξης, προσπαθούν να μας πείσουν εμάς τους ιθαγενείς με δωράκια ευτελούς κόστους και όμορφα λόγια, ότι η ανεξέλεγκτη εγκατάσταση ανεμογεννητριών και υδροηλεκτρικών, μόνο καλό και ανάπτυξη μπορούν να φέρουν σε ένα τόπο.

Δυστυχώς για όλους μας τα πράγματα δεν είναι έτσι. Το νόμισμα έχει πάντοτε δύο όψεις. Τους τελευταίους μήνες τεράστιες ανεμογεννητρίες με ύψος που φτάνουν ακόμη και τα 110 μέτρα ξεφύτρωσαν στις κορυφογραμμές των νησιών μας και στις βουνοκορφές της ηπειρωτικής Ελλάδας. Με ένα χαλαρότατο πλαίσιο προστασίας, η ελληνική φύση δέχεται τον βιασμό από τους σιδερένιους αυτούς γίγαντες ενώ, το κράτος και οι φορείς του συνεχίζουν να δίνουν αβασάνιστα νέες άδειες εγκατάστασης και παραγωγής για κάθε βουνοκορφή της Πατρίδας μας, χωρίς να λαμβάνουν υπ όψιν την καταστροφή που ήδη έχει συντελεστεί σε περιοχές που ήδη έχουν κατασκευαστεί αυτά τα εργοστασιακά μεγαθήρια.

Όπως αναφέρει ο φυσικός Κ. Μιχάλης Γρίβας στο περιοδικό «Επίκαιρα» η τοποθέτηση των ανεμογεννητριών επηρεάζει το μικροκλίμα των περιοχών εγκατάστασης, με πρόκληση κυρίως Ξηρασίας. Άλλο τεράστιο ζήτημα είναι η ήδη μεγάλη ζημιά που έχει προκληθεί από εγκατάσταση ανεμογεννητριών στις ζώνες διάβασης αποδημητικών πτηνών. Πρόσφατο παράδειγμα η μαρτυρία που μου κατατέθηκε από προσωπικό μου φίλο που υπηρετεί σε στρατιωτική μονάδα του Έβρου. Με αγανάκτηση, μου ανέφερε ότι στην Ελληνοβουλγαρική μεθόριο

στον Έβρο, την περίοδο της αποδημίας των πτηνών προς Νότο, τα πτηνά που διέρχονται από τα σημεία αυτά, πέφτουν θύματα των ανεμογεννητριών. Εκεί κάτω από τα σιδερένια μεγαθήρια μπορεί κάποιος να διακρίνει ένα φτερωτό καλί πολλών χιλιομέτρων από σκοτωμένα μεταναστευτικά πτηνά. Αυτό για να μην ψάχνονται οι κυνηγοί για τον λόγο που έχουν μειωθεί τα μεταναστευτικά θηράματα.

Άλλο παράδειγμα, σύμφωνα με το πρόσφατο δημοσίευμα στο περιοδικό «Επίκαιρα», η εμφάνιση ανεμοστρόβιλων συνέπεια των ανεμογεννητριών στα χωριά του Παναχαϊκού Όρους, είναι κάτι πρωτόγνωρο για τους κατοίκους τους, που τώρα προσπαθούν να προσαρμοθούν στην ολική υποβάθμιση που έχουν υποστεί περιβαλλοντικά από αυτά τα εργοστάσια. Δεν θα μιλήσουμε για την τεράστια υποβάθμιση της αισθητικής του τοπίου και την δραματική επίπτωση που επιφέρει στις μέχρι πρότινος τουριστικές περιοχές.

Τώρα θα μου πει κάποιος, και καλά πώς θα παραχθεί καθαρή ενέργεια αφού οι πιο καθαρές μορφές παραγωγής ενέργειας είναι αυτές; Όπως ξαναέγραψα αν θέλουμε να μιλάμε για αειφορία, οικολογία, ΑΠΕ, πρέπει να καταλάβουμε ότι λύση δεν είναι οι τεράστιες εγκαταστάσεις αιολικών εργοστασίων, ούτε τα μεγάλα ή μικρά (μικρά σε πολλές χώρες της Ε.Ε. είναι τα μικρότερα από 0,3 MW) υδροηλεκτρικά εργοστάσια που θα κατασκευάσουν οι μεγαλοεταίριες, αλλά η δυνατότητα που πρέπει να δοθεί σε κάθε σπίτι με κίνηση από το κράτος, ώστε να γίνει μία αυτόνομη ενεργειακή μονάδα υβριδικού τύπου με φωτοβολταϊκά και μικρές οικιακές ανεμογεννητρίες.

Ένα ακόμη πρόβλημα που δεν θα μπορέσει ο άνθρωπος να διαχειρισθεί λόγω του νεαρού της τεχνολογίας, είναι το όριο ζωής των ανεμογεννητριών που στην πραγματικότητα δεν ξεπερνά τα 20 με 30 χρόνια. Και εδώ έρχεται το ερώτημα; Τι θα συμβεί τις επόμενες δεκαετίες στις Ελληνικές κορυφογραμμές μετά τη λήξη του ωφέλιμου χρόνου ζωής των ανεμογεννητριών;

Τεράστιες κορυφογραμμές θα βρεθούν ξαφνικά με τόνους σκουριασμένου σιδήρου και τσιμέντου που θα δημιουργήσουν δραματική μόλυνση στο περιβάλλον. Κανέναν ιδιώτη δεν πρόκειται να απεγκαταστήσει από τις βουνοκορφές όλες αυτές τις τερατώδεις κατασκευές λόγω του τεραστίου κόστους που απαιτείται.

Ο κίνδυνος μετατροπής μοναδικών παρθένων περιοχών της Ελληνικής φύσης σε απέραντα νεκροταφεία σιδήρου και τσιμέντου πλανάται απειλητικά.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΝΕΜΟΓΕΝΝΗΤΡΙΕΣ ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ

Και αν όλα αυτά που σας έγραψα παραπάνω νομίζετε ότι δεν θα αγγίξουν τα πανέμορφα και πολυαγαπημένα μας Τζουμέρκα, πλανάστε πλάνην οικτρά! Η πρώτη άδεια δόθηκε από την ΡΑΕ σε μια ξένη εταιρία για την εγκατάσταση αιολικού πάρκου σε συνδιόκτες εκτάσεις στην περιοχή του Ξέρακα και χωρίς να έχουν γίνει οι προβλεπόμενες συνεννοήσεις και ενέργειες με όλους τους τοπικούς φορείς, πράξη με την οποία και διαφωνώ κάθετα. Το θέμα αυτό πρέπει να ξανασυζητηθεί με τη νέα εταιρία που αγόρασε τα δικαιώματα εκμετάλλευσής από την πρώτη που κατείχε την άδεια παραγωγής.

Τη δεύτερη άδεια ζητά η πολύ γνωστή σε εμάς τους Θεοδωριανίτες από τα υδροηλεκτρικά κατασκευαστική εταιρία ΤΕΡΝΑ. Η ΤΕΡΝΑ επιδιώκει τώρα την εγκατάσταση σε όλο το μήκος της κορυφογραμής των Τζουμέρκων, και σε ύψομετρα άνω των 2100 μέτρων, αιολικού πάρκου δυναμικότητας 50 MW !!! Η ενέργεια αυτή έγινε με ένα απίστευτο τρόπο, που εγείρει μεγάλα ερωτηματικά, και με ειδική ρύθμιση που έγινε στο υπουργείο περιβάλλοντος, ώστε να μην υπάρξει πρόβλημα αντιδράσεων με τις ζώνες ειδικής προστασίας του Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων και συγκεκριμένα με την ζώνη δύο (II) όπου και θα εγκατασταθούν οι γεννητρίες. Όπως καταλαβαίνετε οι εταιρίες έχουν βάλει σκοπό να καταστήσουν τα Τζουμέρκα από ένα χάσμα οφθαλμών σε ένα χαρμάνι σιδήρου, τσιμέντου και αδρανών υλικών.

Η στιγμή που γίνονται όλα αυτά είναι τουλάχιστον πονηρή. Με δεδομένη την αδυναμία του Τζουμερκιώτικου αλλο και ολόκληρου του Ελληνικού Λαού να ανταπεξέλθει οικονομικά στις καθημερινές τους υποχρεώσεις και βυθισμένοι στην απελπισία και την απόγνωση που τον οδηγώσαν τα προδοτικά μνημόνια, με μειωμένα πλέον τα αντανακλαστικά, αφήνουν χώρο σε κάθε λογής ντόπια και ξένα οικονομικά συμφέροντα, να πραγματοποιήσουν τα νοσηρά τους σχέδια εναντίον της φύσης και των Τζουμέρκων.

Μήπως ο συγγραφέας Τζώρτζης Όργουελ στο βιβλίο του «1984 Ο μεγάλος αδερφός» έβλεπε μακριά όταν έγραφε: Θα σας στύψουμε μέχρι να αδειάσετε και θα σας γεμίσουμε με τα συμφέροντά μας.

Εναλλακτικές καλλιέργειες

και καλλιέργεια αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών

Επιμέλεια, φωτογραφίες: Δημήτρης Στεργιούλης

Οι εναλλακτικές καλλιέργειες και η καλλιέργεια αρωματικών φυτών είναι ένας κλάδος της αγροτικής παραγωγής, που δείχνει ικανός να δώσει διέξοδο στις σημερινές δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζει η ύπαιθρος.

Οι καλλιέργειες αυτές ίσως είναι το «αντίδοτο» στην κρίση. Έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις ορεινές περιοχές μας, αφού πέρα από τις παλιές παραδοσιακές καλλιέργειες, είναι ικανές να δώσουν ένα σημαντικό εισόδημα, αλλά κυρίως να ξαναζωντανέψουν πάλι τα χωριά μας προσφέροντας μια εναλλακτική δυναμική ανάπτυξης στον πρωτογενή τομέα, δίνοντας ώθηση και στον δευτερογενή τομέα της μεταποίησης.

Τα πρώτα δειλά βήματα έχουν γίνει και στο χωριό μας, αφού τα δυο τρία τελευταία χρόνια βλέπουμε προσπάθεια κάποιων ανθρώπων για επιστροφή σε παραδοσιακές καλλιέργειες (γίναντες, φασόλια, πατάτες, καλαμπόκι), αλλά και καλλιέργειας αρωματικών φυτών κυρίως τσαγιού. Στις δύσκολες μέρες που περνάει η χώρα μας, έχει μεγάλη σημασία μια αναφορά στις εναλλακτικές καλλιέργειες που μπορούν να αναπτυχθούν και να αποδώσουν στη δική μας ορεινή περιοχή, με φυτά που ήδη φύονται στην περιοχή και των οποίων μια συστηματική καλλιέργεια θα δώσει μια νέα προοπτική.

Φυτά που φύονται στην περιοχή μας και μπορούν να καλλιεργηθούν συστηματικά

Τσάι του βουνού: Παρουσιάζει πολλές ευεργετικές ιδιότητες, οι οποίες οφείλονται στα συστατικά του αιθέριου ελαίου του. Το αφέψημα από το φυτό προτιμάται πολύ, ειδικά τους χειμερινούς μήνες, λόγω της ευεργετικής του επίδρασης σε κρυολογήματα και φλεγμονές του ανώτερου αναπνευστικού συστήματος. Οι ευεργετικές επιδράσεις οφείλονται στην αντιφλεγμονώδη, βακτηριοστατική και αντιοξειδωτική δράση του. Ακόμη θεωρείται ευστόμαχο, εφιδρωτικό, τονωτικό, αντιρεθιστικό και αντιαναιμικό διότι περιέχει Fe.

Από τα 17 περίπου είδη που αυτοφύονται στην Ελλάδα, ιδιαίτερα γνωστά και με μεγάλη εξάπλωση είναι 6. Συναντώνται ιδιαίτερα σε σχισμές βράχων όπου ελάχιστα είδη φυτών θα μπορούσαν να επιβιώσουν. Στην περιοχή μας φύονται δύο από αυτά τα είδη:

Sideritis athena: Είναι πολυετής πόα ύψους μέχρι 40 εκ. Κοινώς λέγεται τσάι «βλάχικο», και στο Άγιο Όρος «μπετόνικο». Στην περιοχή μας αυτοφύεται σε μεγάλα υψόμετρα και σε απόκρημνες πλαγιές, λέγεται και «σπανίσιο».

Sideritis scardica: Κοινώς λέγεται τσάι του Ολύμπου. Φύεται σε βραχώδη μέρη και σε υψόμετρο πάνω από 1.000μ., στον Όλυμπο, στον Κίτσοβα και στο Πήλιο. Στην περιοχή μας φύεται στις απόκρημνες πλαγιές του Κριάκουρα, στις «Κάναλες» και αλλού.

Τα είδη αυτά είναι ιδιαίτερα ανθεκτικά στην ξηρασία και στις χαμηλές θερμοκρασίες. Δεν απαιτούν πλούσια εδάφη και προτιμούν θέσεις, με ελαφρό έδαφος και με άφθονο ήλιο. Συστηματική καλλιέργεια τσαγιού στην Ελλάδα γίνεται στα χωριά Βρύναινα και Κοκκωτοί, που βρίσκονται στο όρος Όθρυς. Στο χωριό μας εδώ και λίγα χρόνια έχει δημιουργηθεί η πρώτη μικρή φυτεία τσαγιού από το συγχωριανό μας Διονύση Μητρογιάννη.

Θρούμπη η ορεινή (Satureia montana): Μικρός θάμνος που ευδοκίμει στις πλαγιές των ελληνικών βουνών, γνωστός από την αρχαιότητα. Προτιμά τα ηλιόλουστα βραχώδη και ασβεστώδη εδάφη. Είναι αρωματικό και χρησιμοποιείται περισσότερο στη μαγειρική, στις σαλάτες, τις σάλτσες και ως μπαχαρικό κυρίως στα κρεατικά. Το θρούμπι τρίβεται και χρησιμοποιείται όπως η ρίγανη και το θυμάρι. Έχει σκληρά φύλλα με μαύρες βούλες ροζ ή άσπρα άνθη και καστανούς σπόρους που μυρίζουν ευχάριστα.

Πολλαπλασιάζεται με σπόρους στα μέσα της Άνοιξης και με διαίρεση των θυσάνων της βάσης του φυτού, πάλι την Άνοιξη.

Νένες: Οι νένες είναι είδος άγριου σπανακιού, που το εκτιμούν πολύ οι ντόπιοι. Φυτρώνει αμέσως μόλις λιώσει το χιόνι και αναπτύσσεται ταχύτατα σε λιβάδια όπου βόσκουν πρόβατα. Στην περιοχή μας φύεται νωρίς την άνοιξη στα λιβάδια της Κωσπηλάτας και σε μεγάλο υψόμετρο, αλλά μπορεί εύκολα να καλλιεργηθεί συστηματικά και σε κήπους του χωριού. Νένες φυσικά φυτρώνουν και σε άλλα βουνά, στα Αγραφα, στον Γράμμο. Τρώγονται βραστά ή χρησιμοποιούνται σε πίτες και άλλα φαγητά. Πολλοί μάλιστα τις ξεραίνουν για να τις έχουν όλο τον χρόνο.

Λεβάντα: Η λεβάντα είναι ένα δικότυλο φυτό που ανήκει στο γένος Lavandula. Είναι φυτά αειθαλή, φρυγανώδη και ιδιαίτερα αρωματικά. Ανθίζει τέλος Άνοιξης με αρχές καλοκαιριού και τα άνθη της είναι κυανά-μωβ. Ευδοκίμει σε ηλιόλουστες θέσεις, προτιμά χώμα με καλή αποστράγγιση, δεν ευδοκίμει σε εδάφη με πολλή υγρασία, ενώ είναι ανθεκτική στην έλλειψη νερού. Χρησιμοποιείται στην αρωματοποιία και εναντίον του σκώρου.

Η μέντα (Mentha): Είναι ποώδες αρωματικό φυτό των εύκρατων περιοχών. Έχει άνθη ευωδιαστά, λευκά ή ιώδη. Είναι φυτό φαρμακευτικό, ενώ χρησιμοποιείται στη μαγειρική ως καρύκευμα, καθώς και ως αφέψημα ή αιθέριο έλαιο. Το αιθέριο έλαιο είναι κατάλληλο για κατώτερης ποιότητας προϊόντα αρωματοποιίας και σαπωνοποιίας. Στην Ελλάδα συναντάμε 5 είδη από τα 26 συνολικά είδη μέντας. Στην περιοχή μας αυτοφύονται δύο: Η Μέντα η πράσινη, (Mentha viridis) κοινώς δυόσμος ή βάλσαμο, ονομάζεται και ρωμαϊκή μέντα και χρησιμοποιείται για αφεψήματα και σιρόπια και η Μέντα η στρογγυλόφυλλος (Mentha rotundifolia) με άνθη χρώματος ρόδινου ή ιώδους. Ανθίζει το καλοκαίρι αλλά συλλέγεται το φθινόπωρο. Η μέντα μπορεί να ευδοκιμήσει σε ποικιλία κλιμάτων και εδαφών κυρίως σε ορεινές περιοχές. Πολλαπλασιάζεται με ριζώματα μοσχεύματα ή φυτάρια μικροπολλαπλασιασμού.

Κρόκος (Crocus sativus): Ο κρόκος γνωστός και με τις ονομασίες ζαφορά και σαφράνι είναι φυτό από το οποίο παράγεται ένα από τα πιο ακριβά μπαχαρικά που υπάρχουν στον κόσμο.

Το σαφράν(ι) προέρχεται από τον ύπερο του άνθους του φυτού κρόκος. Ο μόνος τρόπος για την αναπαραγωγή του είναι μέσω της διάσπασης και σποράς των βολβών του. Η διαδικασία αναπαραγωγής του είναι περίπου ίδια με αυτής του σκόρδου.

Η καλλιέργεια του κρόκου απαιτεί ακραίες κλιματικές συνθήκες. Χρειάζεται ξηρό και θερμό καιρό το καλοκαίρι και κρύο το χειμώνα. Η γη στην οποία θα καλλιεργηθεί θα πρέπει να είναι ξηρή, ασβεστώδης, επίπεδη και χωρίς δένδρα. Η συγκομιδή γίνεται στα τέλη Οκτωβρίου με αρχές Νοέμβριου.

Το λουλούδι του φυτού ανοίγει την αυγή και πρέπει να μείνει κατά το δυνατόν λιγότερο πάνω στο φυτό διότι μαραίνεται γρήγορα και τα στίγματα χάνουν το χρώμα και το άρωμα τους. Μόλις τα λουλούδια μαζευτούν γίνεται διαχωρισμός του στίγματος από το υπόλοιπο λουλούδι. Υπολογίζεται ότι χρειάζονται 85.000 λουλούδια για να συγκομισθεί ένα κιλό από φρέσκα στίγματα κρόκου. Στο χωριό μας αυτοφύεται σε αρκετά μέρη το είδος κρόκου (Crocus Longiflorus). Το χωριό Κρόκος στον Νομό Κοζάνης βρίσκεται η μοναδική κροκοκαλλιεργούμενη περιοχή της Ελλάδας, στην οποία γίνεται από πάρα πολλά χρόνια συστηματική καλλιέργεια του φυτού.

Κρανιά: Δημοφιλής εναλλακτική καλλιέργεια, ιδίως για αγρότες ορεινών και ημιορεινών περιοχών, αποτελεί και αυτή των κράνων, επίσης γνωστών για τις φαρμακευτικές τους ιδιότητες. Τα κράνα χρησιμοποιούνται για φαρμακευτικούς σκοπούς, αλλά και για την παρασκευή άλλων προϊόντων όπως το λικέρ κράνων, η μαρμελάδα και το κρανοποτό. Συμπυκνωμένος χυμός

κράνων που κυκλοφορεί στην ελληνική αγορά πίνεται ως αναψυκτικό.

Η καλλιέργεια θεωρείται απλή και είναι ιδανική για ορεινές και ημιορεινές περιοχές, αλλά και για εγκαταλελειμμένους αγρούς, με απόδοση η οποία μπορεί να φτάσει τα 2.000 κιλά ανά στρέμμα. Η κρανιά είναι ανθεκτική, δεν χρειάζεται φυτοφάρμακα και λιπάσματα είναι βιολογική από μόνη της. Η καλλιέργειά της έχει ενταχθεί στις προωθούμενες από το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Βαλσαμόχορτο: Ως αυτοφυές προτιμά ηλιόλουστες θέσεις και εδάφη που σχηματίστηκαν από ασβεστολιθικά πετρώματα. Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις σε θρεπτικά στοιχεία και νερό. Το βαλσαμόχορτο πολλαπλασιάζεται με σπόρο. Η εγκατάσταση της καλλιέργειας γίνεται νωρίς την άνοιξη ανεξάρτητα εάν υπάρχει ακόμη πιθανότητα παγετού ή όχι. Το φυτό καλλιεργείται για την παρασκευή φαρμάκων από τις αποξηραμένες ανθοφόρες κ ορυφές και τα φύλλα του φυτού.

Το Μελισσόχορτο: Είναι πολυετής πόα, ευδοκίμει σε ορεινές, ημιορεινές και πεδινές περιοχές. Το χειμώνα καταστρέφεται το υπέργειο τμήμα και αναπτύσσεται μόνο το υπόγειο. Πολλαπλασιάζεται συνήθως με σπόρο, παραφυάδες και μοσχεύματα. Η εγκατάσταση της καλλιέργειας γίνεται την άνοιξη. Η διάρκεια ζωής της φυτείας είναι 5-6 χρόνια. Τα φύλλα του (νωπά ή ξερά) χρησιμοποιούνται στην μαγειρική, ζαχαροπλαστική, παρασκευή ποτών και εξαγωγή αιθέριου ελαίου. Το αφέψημά του χρησιμοποιείται σαν ηρεμιστικό. Επίσης είναι μελισσοκομικό φυτό.

Ρίγανη (Origanum): Το πιο γνωστό από τα αρωματικά φυτά, με άνθη λευκά έως ερυθροκυανά, πολυετές, μπορεί να φτάσει σε ύψος μια το 1μ. Το όνομά της προέρχεται από τις λέξεις «όρος» και «γάνος» (λαμπρότητα) και σημαίνει το φυτό που λαμπρύνει το βουνό.

Η ρίγανη αποτελεί ένα πολύ σημαντικό φυτικό είδος, διότι περιέχει συστατικά με πολύ σημαντική βιολογική δράση, κυρίως το αιθέριο έλαιο που χρησιμοποιείται για την παρασκευή φαρμάκων και αρωμάτων. Ευδοκίμει τόσο στα χωράφια όσο και σε κήπους που έχουμε στα σπίτια μας, πράγμα που υποδηλώνει την ευκολία της καλλιέργειάς της. Η σημαντικότερη απαίτηση που έχει είναι το πολύ καλά στραγγισμένο χώμα, ιδιαίτερα κατά το χειμώνα. Τα φυτά μπορούν να εγκατασταθούν είτε από σπόρο είτε με μοσχεύματα. Η ρίγανη καλλιεργείται είτε για την χρησιμοποίηση της σαν μπαχαρικό είτε για την παραλαβή του αιθέριου ελαίου, που όπως προαναφέρθηκε έχει πολύ σημαντικές βιολογικές δράσεις

Γαϊδουράγκαθο ή αγριαγκινάρα (Cynara cardunculus): Το παρεξηγημένο μέχρι σήμερα πολυετές αγριόχορτο υπόσχεται να συμβάλει στην ενεργειακή αυτονομία των νοικοκυριών της υπαίθρου, να δώσει μια φτηνή και καθαρή ενεργειακή λύση και να δώσει σημαντικό εισόδημα σε γεωργούς. Επιστημονικές έρευνες δέκα χρόνων κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι το βέλτιστο ενεργειακό φυτό για την ελληνική αλλά και παγκόσμια γεωργία, καθώς και για την παραγωγή ενέργειας, είναι το γαϊδουράγκαθο. Η θερμοαντική ικανότητα δύο κιλών ξηρού γαϊδουράγκαθου ισοδυναμεί με ένα λίτρο πετρέλαιο. Στον θεσσαλικό κάμπο καλλιεργούνται ήδη περίπου 10.000 στρέμματα και άλλα τόσα στην περιοχή της Κοζάνης και της Ξάνθης.

Η καλλιέργειά του είναι εξαιρετικά απλή και γίνεται ακόμη και στο πιο δύσβατο και ξερό χωράφι. Ως πολυετές φυτό, η σπορά γίνεται μία φορά κάθε δώδεκα χρόνια. Φυτεύεται τον Οκτώβριο, μεγαλώνει με τις βροχές του χειμώνα και μαζεύεται από τον Ιούλιο μέχρι το Σεπτέμβριο. Δεν χρειάζεται νερό, λίπασμα και επιβιώνει χωρίς να απαιτούνται ζιζανιοκτόνα. Ήδη στο Βελεστίνο της Θεσσαλίας λειτουργεί το πρώτο εργοστάσιο επεξεργασίας του σε πελλέτες. Τα στερεά καύσιμα υπό μορφή πελλέτας μπορούν να αντικαταστήσουν στην Ελλάδα το πετρέλαιο θέρμανσης σε εγχώριες βιομηχανίες και σπίτια, ενώ σύντομα θα ξεκινήσει και η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος σε μονάδες μικρής εγκατεστημένης ισχύος. Οι ειδικοί επιστήμονες, που ασχολούνται αρκετά χρόνια με την καλλιέργειά του προτρέπουν τους ανθρώπους της υπαίθρου, να φυτέψουν έστω λίγα στρέμματα για δοκιμή και μόνο για οικιακή κατανάλωση.

Κώστας Μπαλάφας

Ο μεγάλος δάσκαλος της ζωής και της ελληνικής φωτογραφίας

Γεννήθηκε στην Κυψέλη της Άρτας στα 1920 από φτωχούς γονείς αγρότες. Σε ηλικία μόλις έντεκα ετών βρέθηκε στην Αθήνα και ρίχτηκε στη βιοπάλη. Το 1936 σπουδάζει στη Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων και συνεχίζει για ένα χρόνο σπουδές γαλακτοκομίας στην Ιταλία. Ο πόλεμος και η Κατοχή τον βρίσκει υπάλληλο στη Γαλακτοκομική σχολή Ιωαννίνων. Η πρώτη επαφή του με τη φωτογραφία και τη φωτογραφική μηχανή, όπως διηγείται ο ίδιος, ήταν στα δεκατρία του χρόνια. Τότε πιτσιρικά τον έβαλε το αφεντικό του, να κρατήσει και να τραβήξει με μια μικρή φωτογραφική μηχανή Μπράουν της Κόντακ που είχαν φέρει από την Αμερική, κάποιες οικογενειακές φωτογραφίες. Όταν κατάλαβα, διηγείται ο ίδιος, ότι αυτό το μηχάνημα που κρατούσα στα χέρια μου μπορεί να αποτυπώσει σε εικόνα πάνω σε χαρτί ό,τι έχω ζωντανό μπροστά μου, μαγεύτηκα...

Η απόκτηση μιας δικής του φωτογραφικής μηχανής έγινε όνειρο μιας ολοκληρωτής ζωής. Όταν σπούδαζε στα Ιωάννινα, κατάφερε ν' αγοράσει μια Τζούνιορ Κόντακ πουλώντας και το ρολόι του για να συμπληρώσει το ποσό. Την εποχή που βρισκόταν στην Ιταλία, αντικατέστησε τη μηχανή του με μία Ρομπότ. Με αυτή τη μηχανή έμελλε ν' απαθανάτισε την πορεία του ελληνικού στρατού προς το αλβανικό μέτωπο, την Κατοχή και τον ένοπλο αγώνα του ΕΛΑΣ στην Ήπειρο.

Τα φιλμ ήταν δυσέχρητα. Το Νοέμβρη του 1940, τα ελληνικά στρατεύματα κατέρριψαν κι έπεσε στην Καλούτσιανη Ιωαννίνων ένα από τα πρώτα ιταλικά βομβαρδιστικά. Στα σκορπισμένα συντρίμια του αεροπλάνου βρέθηκε από τους χωρικούς και το περιμάζωσαν ένα σφραγισμένο μεταλλικό κουτί με πολλά μέτρα αεροπορικού φιλμ Ferrania Capelli. Το απέκτησε με αντίτιμο μερικές οκάδες καλαμποκάλευρου, περιζήτητο προϊόν για την περίοδο της Κατοχής. Το 1942 συνελήφθη και πέρασε ιταλικό στρατοδικείο, επειδή από κάποιο ραδιόφωνο άκουγε κρυφά με τα νέα από το BBC. Το στρατοδικείο από κάποια σύμπτωση έδειξε επιείκεια και τον καταδίκασε μόνο σε τρεις μήνες φυλακή με αναστολή. Τότε ο Μπαλάφας ανέβηκε στο βουνό και κατατάχθηκε στον ΕΛΑΣ.

Χρησιμοποιώντας αυτό το φιλμ στη μικρή του ιταλική Ρομπότ, ο Κώστας Μπαλάφας κατέγραψε πολλά από τα εγκλήματα των κατακτητών στην Ήπειρο και, αμέσως μετά, τη δραστηριότητα του αντάρτικου στην ίδια περιοχή. Δεν υπήρξε επαγγελματίας

φωτορεπόρτερ, ούτε βρέθηκε τυχαία στο μέτωπο των πολεμικών επιχειρήσεων: ήταν αντάρτης-τυφεκιοφόρος στις γραμμές του Ε.Λ.Α.Σ. και παράτολμος φωτογράφος. Το παράτολμο του χαρακτήρα και των πράξεών του αποδείχθηκε περίτρανα, όταν απαθανάτιζε φοβερά εγκλήματα και σκηνές μπροστά στους Ιταλογερμανούς κατακτητές, με κίνδυνο την άμεση εκτέλεση του με συνοπτικές διαδικασίες, ή φωτογραφίζοντας ολόρθος τους διπλανούς συμπολεμιστές του την ώρα της μάχης.

Ο Κώστας Μπαλάφας, ο βετεράνος Τζουμερκιώτης φωτογράφος του κοινωνικού προβληματισμού και της Εθνικής Αντίστασης, ο άνθρωπος που αγάπησε την Ελλάδα και την υπηρέτησε με καλλιτεχνική συνέπεια χωρίς συμβιβασμούς και σκοπιμότητες "ταξίδεψε" για πάντα σε ηλικία 91 ετών..

Φωτογραφία του Κώστα Μπαλάφα από το πανηγύρι στα Θεοδώριανα το 1979.

Αδιάψευστος μάρτυρας της παράτολμης ιδιοσυγκρασίας και εφευρετικότητας του είναι η φωτογράφιση των σωμάτων των πατριωτών Τόδουλου και Φαρίδη, που αιωρούνταν άψυχα ανάμεσα σε δύο πλατάνια στις όχθες της λίμνης των Ιωαννίνων τον Μάρτη του 1944. Οι Γερμανοί κατακτητές υποχρέωναν το πλήθος να πλησιάσει και να δει τα άψυχα σώματα για λόγους παραδειγματισμού και εκφοβισμού. Ο Κώστας Μπαλάφας έκανε πρώτα μια πρόχειρη αυτοψία, υπολόγιζε τις αποστάσεις και ξαναγύριζε κρατώντας στην αγκαλιά του μια σακούλα με κρεμμύδια. Μέσα είχε κρύψει τη φωτογραφική του μηχανή με ανοιχτή μια τρύπα μπροστά στο φακό. Περνώντας μπροστά απ' τους κρεμασμένους, απαθανάτισε το γεγονός, αφήνοντας έτσι στην ιστορία μία από τις πιο χαρακτηριστικές φωτογραφίες της Κατοχής.

Εξάλλου, η φωτογράφιση του οπλοπολυβολητή αντάρτη την ώρα που έπεφτε με το όπλο στα χέρια, χτυπημένος σε γερμανική ενέδρα στα Γραμμενοχώρια, τον αναδεικνύει άφοβο στις μάχες, καταδεικνύει ότι σκοπός του ήταν να φωτογραφίσει πάση θυσία την Εθνική Αντίσταση στην Ήπειρο.

Το αξιόλογο ιστορικό και καλλιτεχνικό του έργο και ιδιαίτερα η φωτογραφική καταγραφή της Εθνικής Αντίστασης στην Ήπειρο, είναι ευτύχημα που ο ίδιος αποτύπωσε σ' ένα εύπεροχο λεύκωμα-βιβλίο,

εμπλουτισμένο με αυτούσιες δραματικές αφηγήσεις του ίδιου. Αργότερα εργαζόμενος στη ΔΕΗ, φωτογράφησε ορισμένα έργα, με αποκορύφωμα την κατασκευή του υδροηλεκτρικού φράγματος Κρεμαστών του Αχελώου, μ' όλες τις παρενέργειες και παραμέτρους του αποτυπώνοντας ταυτόχρονα το δράμα των ανθρώπων που αναγκάστηκαν να ξεριζωθούν από τα χωριά τους.

Ο συγγραφέας Αντώνης Σουρούνης γράφει σε ένα πρόσφατο άρθρο του στην εφημερίδα «Καθημερινή» για το έργο του Κώστα Μπαλάφα: «...Εδώ έβλεπα όλη την Ελλάδα μπροστά μου. Όχι πώς είναι – πώς ήταν. Γυναίκες και άντρες, παιδιά μικρά και μεγάλα, εκκλησιές και μοναστήρια, μοναχούς και παπάδες, σπαρτά, βουνά, ποτάμια, ζώα κάθε λογής, δάση, σπηλιές, λίμνες και θάλασσες. Έλληνες όπως στην πραγματικότητα ήταν κι όχι όπως θέλουν να τους κάνουν σήμερα κάποιοι, ούτε κι όπως θέλουν να φαίνονται οι ίδιοι. Άνθρωποι αληθινοί, που δεν μπορούν να πουν ψέμα στο ζώο τους, ούτε στο δέντρο ούτε στη βροχή ούτε στο χιόνι ούτε ο ένας στον άλλον. Εποχές που οι καλοί και ντόμπροι ήταν περισσότεροι από τους κακούς, τους ψεύτες και τους άρπαγες. Άνθρωποι που δουλεύουν, που βρέχονται, που κρυώνουν, που γελάνε, που κλαίνε, που γλεντάνε, που παίζουν τα όργανα πάνω από φρέσκα μνήματα. Άντρες που χαμογελάνε στη γυναίκα τους και μάνες στα παιδιά τους. Άνθρωποι που πρόλαβαν και πέθαναν προτού κυριεύσουν τον κόσμο οι μπίζνες, οι μίζες, τα εξοχικά, τα κότερα και οι πισίνες. Όλες οι φωτογραφίες σε μούρο - άσπρο, έτσι όπως είμαστε οι άνθρωποι και με το βλέμμα, την έκφραση, την κίνηση όπως το 'πιασε το μάτι του Μπαλάφα κι όπως το είχε πρωτοπιάσει το μάτι του Θεού...»

Ο Μπαλάφας επισκέπτεται και φωτογραφίζει το πανηγύρι στα Θεοδώριανα για πρώτη φορά το 1936 μαζί με τον άλλο μεγάλο της ιστορικής φωτογραφίας Σπύρο Μελετζή. Θυμόταν ο ίδιος για κείνη τη συνάντηση: «Με τον Σπύρο Μελετζή πρωτοαυταμάσαμε στα 1936 στα Θεοδώριανα της Άρτας. Ο Σπύρος κάλυψε 90 χιλιόμετρα πεζοπορώντας ζαλικωμένος μαζί με τη συμβία του της φωτογραφικής τα σύνεργα εκείνου του καιρού, για να φωτογραφίσει το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου που κρατάει τρία μερόνυχτα». Από τότε επισκέπτεται πολλές φορές τα Θεοδώριανα με τελευταία αυτή του 1979 για να φωτογραφίσει το πανηγύρι του δεκαπενταύγουστου.

Ποτέ δεν έβγαλε λεφτά από τις φωτογραφίες. Πώς να πουλήσω, εκμυστηρεύεται σε μια συνέντευξή του στην κρατική τηλεόραση, μια φωτογραφία; Είναι σαν να πουλώ τον πόνο των ανθρώπων της φωτογραφίας. Προσπάθησα, συνεχίζει στη συνέντευξή του, όλη μου τη ζωή να κρατήσω σκηνές απ' αυτές που τρώει ο χρόνος και αφανίζει ο πολιτισμός, μια ελπίδα που χάνεται. Να κρατήσω την παράδοση σαν σοφία και γνώση στα βάθη των αιώνων.

Η καλύτερή του φωτογραφία σύμφωνα πάντα με τον ίδιο, η φωτογραφία με τις τρεις μαυροφόρες γυναίκες, να μοιρολογούν. Τραβηγμένη σούρουπο στα Γιάννενα την εποχή της Κατοχής. Και η φωτογραφία που έμεινε ανεκπλήρωτη επιθυμία του, αφού δεν κατάφερε να τραβήξει γιατί του είχε τελειώσει το φιλμ, ήταν η σκηνή με Σαρακατσάνα γυναίκα, που ξεγεννούσε μόνη της στις όχθες του ποταμού Λούρου.

Ο Κώστας Μπαλάφας είναι ο καλλιτέχνης που δημιούργησε, κάτω από αντίξοες συνθήκες, φωτογραφίες ντοκουμέντα, αποτυπώνοντας τον ανθρώπινο μόχθο και τη φτώχεια των κατοίκων της υπαίθρου, αλλά και τον αγώνα κατά του κατακτητή την περίοδο της Κατοχής και της Εθνικής Αντίστασης. Τα τελευταία λόγια που είπε προτού χαθεί από την οθόνη και τη ζωή στην τελευταία συνέντευξή του: «Δεν είμαστε έθνος περαστικό, ήρθαμε για να μείνουμε». Αυτός θα μείνει σίγουρα στην ιστορία και στις καρδιές μας.

Τα βιογραφικά στοιχεία είναι από το βιβλίο του Κώστα Μπουμπούρη «Ο Κώστας Μπαλάφας και η Ελλάδα του»

Μια φωτογραφία... μια ιστορία

Άρτα γύρω στα 1950 Θεοδωριανίτες μαθητές των τελευταίων τάξεων του Γυμνασίου στήνονται για μια αναμνηστική φωτογραφία. Ντυμένοι τη χαρακτηριστική στολή, κοντό παντελόνι, αν και άντρες πια, και πηλίκιο. Καθιστοί οι: Πίπης Τάτσης, Ρήγας Σκουτέλας, Φώτης Κοντογιάννης, Πέτρος Σκουτέλας, Βασίλης Μακρυνθανάσης. Όρθιοι με «πολιτική» περιβολή ο Θανάσης Σκουτέλας και ο Πάνης Τάτσης. Η φωτογραφία τραβηγμένη με φόντο τον Άραχθο, κάτω από το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων.

Λίγο πριν το 1940 τα πρώτα αγόρια από το χωριό φτάνουν στην Άρτα για φοίτηση στο Γυμνάσιο Αρρένων. Μετά τον εμφύλιο ο αριθμός αυτός μεγαλώνει, με αποκορύφωμα τη δεκαετία του '50. Τα κορίτσια που φοιτούν την εποχή αυτή ελάχιστα. Οι συνθήκες πολύ δύσκολες. Μεταεμφυλιακή περίοδος, φτώχεια, πείνα, κακουχίες. Οι περισσότεροι μαθητές ζούσαν στην Θεοδωριανίτικη «παροικία» στον «Καναρά», κοντά στο στρατώνα, σε αχυροκάλυβες. Μόλις άκουγαν το «ρολόι» του κάστρου να βαράει ροβόλαγαν για το Γυμνάσιο, που βρισκόταν εκεί που βρίσκεται ακόμα, στην πλατεία Κιλκίς. Χώρος μελέτης τους, τότε η περιοχή του στρατώνα, τότε οι μυγαλιές του «Κοσμά» ή ακόμα το παλιό εβραϊκό νεκροταφείο στο Πετροβούνι. Εκεί ρίζωσαν τα όνειρά τους και η ελπίδα τους για μια

καλύτερη ζωή. Τα καλοκαίρια όλοι μαζί σε μια παρέα ξεκινούσαν για το χωριό, όπως ακριβώς κατέβαιναν το φθινόπωρο. Αυτοκίνητο ακόμα δεν έφτανε στο χωριό και αναγκάζονταν να κάνουν το δρόμο Άρτα Θεοδώριανα με τα πόδια. Δυο μέρες ποδαρόδρομο, με μία διανυκτέρευση σε κάποιο από τα χάνια του δρόμου. Πολλοί από αυτούς εγκατέλειψαν τα γράμματα, άλλοι όμως συνέχισαν τις σπουδές τους στα Γιάννενα ή στην Αθήνα αφήνοντας οριστικά το χωριό, ακολουθώντας το μεγάλο εσωτερικό μεταναστευτικό ρεύμα της δεκαετίας του '50.

Η φωτογραφία είναι από το σπάνιο αρχείο του Δημήτρη Παπασταμάτη τον οποίο ευχαριστώ για την προσφορά του.

Δημ. Στε.

Νερό κορυφής, από τα ποιοτικότερα στην Ευρώπη το εμφιαλωμένο νερό: «Πηγές Κωσπηλάτας»

Με μια συνέντευξη τύπου στα ΜΜΕ της Άρτας από τους ιδιοκτήτες και υπεύθυνους της εταιρείας εμφιάλωσης νερού "Πηγές Κωσπηλάτας στην Ήπειρο", δόθηκε τέλος στην περιπέτεια με την απόσυρση του νερού από την αγορά πριν λίγους μήνες, λόγω ανίχνευσης σε συγκεκριμένη παρτίδα βρωμικών ιόντων πάνω από τα επιτρεπτά όρια.

Σχετικά με το μείζον θέμα της απόσυρσης του νερού και της ποιότητάς του ο υπεύθυνος χημικού ελέγχου της εταιρείας κ. Πέτρος Καραγιώργος έκανε σαφές ότι το πρόβλημα αφορούσε αποκλειστικά τη γραμμή αποστείρωσης και όχι την πηγή.

Ανέφερε συγκεκριμένα: "Το δικό μας το νερό είναι φυσικό μεταλλικό νερό πηγής. Αντλείται από πηγή

νερό «Πηγές Κωσπηλάτας στην Ήπειρο» πριν την ανάκληση του, εντοπίστηκαν τιμές 6 έως 8 mg/L, περιεκτικότητα που δεν εγκυμονεί κανένα απολύτως κίνδυνο για κατανάλωση. Ωστόσο, η νομοθεσία προβλέπει ειδικά για τα Φυσικά μεταλλικά νερά του εμπορίου τιμές έως 3 mg/L. Μετά από τις απαραί-

τες τροποποιήσεις στη παραγωγική διαδικασία και εξονυχιστικούς ελέγχους ποσοτικοποίησης από το ερευνητικό ινστιτούτο Fresenius στη Γερμανία, δεν εντοπίστηκε κανένα ίχνος βρωμικών ιόντων. Ο ΕΦΕΤ ενημερώθηκε άμεσα για τα αποτελέσματα και με δική του πρωτοβουλία προχώρησε σε νέα δειγματοληψία Φυσικού μεταλλικού νερού από τις εγκαταστάσεις της εταιρείας, τα οποία και εστάλησαν στο Γενικό Χημείο του Κράτους για ανάλυση. Τα αποτελέσματα των νέων αναλύσεων επέδειξαν την μηδενική τιμή σε βρωμικά Ιόντα".

Ο υπεύθυνος και ένας από τους ιδιοκτήτες της εταιρείας Απόστολος Παναγιώτου αναφέρθηκε στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νερού, τονίζοντας ότι σύμφωνα με τις μετρήσεις και τις αναλύσεις του νερού η ποιότητά του θεωρείται πολύ υψηλό επίπεδο και είναι από τα κορυφαία στην Ευρώπη, ενώ τόνισε ότι στόχος της εταιρείας είναι να καλύψει και τις αγορές της Ευρώπης.

Σχετικά με το απασχολούμενο προσωπικό στην επιχείρηση ο κ. Παναγιώτου δήλωσε ότι αυτή τη στιγμή εργάζονται 15 άτομα όλα από την περιοχή των Τζουμέρκων και στην πλειοψηφία τους νέοι. Τόνισε ότι το προσωπικό θα τριπλασιαστεί όταν το εργοστάσιο δουλάνει και στις τρεις βάρδιες. Οι υπεύθυνοι εκδήλωσαν την πίστη τους ότι το νερό θα επανακάμψει και θα κερδίσει τους καταναλωτές λόγω της εξαιρετικής ποιότητάς του, η οποία είναι αυτή που κάνει τη μεγάλη διαφορά μεταξύ των υπολοίπων φυσικών μεταλλικών νερών της αγοράς.

και είναι ένας ακόμη λόγος που κάνει αυτό το νερό να είναι περιβαλλοντικά προστατευμένο και μάλιστα το νερό αντλείται από ύψος 1.400 μέτρα και πάνω. Δηλαδή συζητάμε ότι είναι ένα νερό αρίστης ποιότητας. Ένα νερό κορυφής. Η εταιρεία, σε συνεργασία με τον ΕΦΕΤ προέβη σε άμεση ανάκληση παρτίδας του Φυσικού μεταλλικού νερού "Πηγές Κωσπηλάτας στην Ήπειρο", με τιμή βρωμικών ιόντων υψηλότερη από την προβλεπόμενη βάσει νόμου, για τα Φυσικά μεταλλικά νερά του εμπορίου. Η εν λόγω ενέργεια δεν θα πρέπει να παρερμηνευτεί, και να εννοηθεί ότι η συγκεκριμένη παρτίδα εγκυμονούσε κινδύνους για την υγεία των καταναλωτών.

Η Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία έχει θεσπίσει ως ανώτατο επιτρεπτό όριο σε βρωμικά ιόντα στο νερό ανθρώπινης κατανάλωσης τα 10 mg/L. Στις αναλύσεις που έλαβαν χώρα στο Φυσικό μεταλλικό

«Δρυσός πεσούσης πας ανήρ ξυλεύεται». Αυτό το αρχαίο γνομικό ταιριάζει γάντι στη περίπτωση της δικής μας κοινότητας. Στο ρόλο του «ανήρ» βάλτε εταιρείες, τεράστια οικονομικά συμφέροντα, οικονομική κρίση, Καλλικράτη ....

Με ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού συμβουλίου συγχωνεύτηκε και στην ουσία καταργήθηκε το ΚΕΠ Θεοδωριάνων. Οι δύο, γιατί ο τρίτος απουσίαζε, εκπρόσωποι της δικής μας κοινότητας; Δυστυχώς ΝΑΙ.

Δηλαδή πετάει ο γάιδαρος; Πετάει.

ΚΕΠ «φαντάσματα» αποκάλυψε στην σχετική συνεδρίαση ο δήμαρχος τα ΚΕΠ Θεοδωριάνων και Μελισσοσυρτών. Ελπίζουμε μετά την απόφαση συγχώνευσης, τα φαντάσματα να μην στοιχειώσουν πλέον το έρημο γραφείο της κοινότητας Θεοδωριάνων.

Πάντως με τον αποχιονισμό φέτος αν και βαρύς ο χειμώνας, δεν έχουμε παράπονο. Το πάλεψε ο Δήμος όσο μπορούσε και σε καμία περίπτωση δεν αδιαφόρησε.

Ανοιξαμε το καλοκαίρι ένα μονοπάτι για τις Κρανιές. Εντάξει στην αρχή του μονοπατιού παραβιάσαμε για κάποια μέτρα χωράφι συγχωριανού μας χωρίς να γνωρίζουμε ότι ήταν ιδιοκτησία και ζητάμε συγγνώμη. Πριν όμως μπει η φράχτη και εξαφανιστούν οι πινακίδες που είχαμε βάλει, δεν μπορούσε ο συγχωριανός μας να μας επισημάνει το λάθος μας και να μας ειδοποιήσει να τις πάρουμε;

Μονοπάτι ανοίξαμε για να περπατάει ο κόσμος και οι επισκέπτες. Δεν πήγαμε να καταπατήσουμε τίποτα, ούτε να καταστρέψουμε τις ... αγριοκορομηλιές στα σταυρώματα(!).

Ξανά η ΜΗΧΑΝΙΚΗ για τον Άραχθο. Αυτή τη δουλειά της και εμείς τη δική μας: Το ποτάμι θα κυλάει για πάντα εκεί...

Τελείωσε και το σιριαλ των επαναληπτικών εκλογών στα Τζουμέρκα. Αποκαταστάθηκε πλέον η αδικία στην περιοχή μας. Από τον Οκτώβριο πλέον στα Τζουμέρκα βασιλεύει η νομιμότητα και η δικαιοσύνη.

...Και κάποιες εταιρείες που έχουν στήσει πάρτι στις βουνοκορφές μας και στα ποταμάκια μας.

Δεκάδες άδειες για υδροηλεκτρικά και δύο μεγάλα αιολικά. Σαράντα ανεμογεννήτριες από την Περδικόβρυση μέχρι την Πυραμίδα, το Αυτί και την Τούρλα. Χλωμό το βλέπω. Μάλλον δεν γλιτώνει ούτε ο Κριάκουρας.

Τι το θέλουμε το πρόγραμμα για τη διαχείριση των λιβαδιών της Κωσπηλάτας. Αν δεν ζηπήσουμε, την ορθολογική διαχείριση θα την αναλάβουν οι τεράστιοι εκκακαφείς της ΤΕΡΝΑ. Γυρνώντας τα όλα ανάποδα.

Με 120 μέτρα το ύψος της ανεμογεννήτριας που αναμένεται να στηθεί στην Πυραμίδα περνάμε στην πέμπτη θέση των ψηλότερων κορυφών της χώρας πίσω από τον Όλυμπο, το Σμόλικα, το Βόρα και το Γράμμο. Άσε που με τους δρόμους που θα ανοιχτούν οι εκατοντάδες φίλοι ορειβάτες που ανεβαίνουν κάθε χρόνο στην κορυφή δεν θα χρειάζονται να κουραστούν. Θα ανεβαίνουν με ...τουριστικό λεωφορείο.

Ο ορισμός της «πράσινης» ανάπτυξης.

Στους Γερμανούς εκχωρήθηκε με μνημονιακή διάταξη το πρόγραμμα «ΗΛΙΟΣ». Με τη φόρα που έχουν πάρει, όχι μόνο τις ελιές θα μας βάλουν να ξεριζώσουμε, αλλά βλέπω και τις πρατίνες της Κωσπηλάτας να κυκλοφορούν με φορητά φωτοβολταϊκά στην πλάτη.

Μεσούσης της χειρότερης οικονομικής και κοινωνικής κρίσης της μεταπολεμικής Ελλάδας, εκατοντάδες νέες άδειες για υδροηλεκτρικά και αιολικά. Ο λύκος στην αναμυγούλα χαίρεται λέει ο λαός μας.

Άραχθος, Γκούρας, Μουζάκι, Αβαρίτσα, Αιολικό Περδικόβρυση, Αιολικό Καταφίδι, καμιά δεκαπενταριά ακόμα μικρά υδροηλεκτρικά στο Δήμο μας. Πεδίο δόξης λαμπρό για τεράστια οικονομικά συμφέροντα. Α μπα! Τίποτα απ' όλα αυτά δεν έχει σχέση με το φιάσκο των επαναληπτικών εκλογών στο Δήμο μας.

Και οι προεκλογικές δηλώσεις του υποψήφιου τότε και νυν δημάρχου σήμερα, σαν τους χρησμούς της Πυθίας.

Προεκλογικά: «Θα εναντιωθούμε σε κάθε ενέργεια που θα δημιουργούσε δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής, ιδιαίτερα δε από την κατασκευή υδροηλεκτρικών έργων ή αιολικών πάρκων». Μετεκλογικά και από τη θέση του δημάρχου: «Έχω διαβάσει την περιβαλλοντική μελέτη του έργου(σ.σ. του αιολικού πάρκου στον Ξέρακα) και η γνώμη μου είναι ότι δεν δημιουργεί δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής και κατά συνέπεια δεν είμαι αντίθετος στην κατασκευή του».

Όσο για τις δηλώσεις της κας Καραβασίλη. Σε μας δυο μέρες πριν τις εκλογές είπε: «δεν ήμουν δεν είμαι και δεν θα είμαι ποτέ υπέρ της κατασκευής των φραγμάτων». Στην επιτροπή της Βουλής για την ανάπτυξη των Τζουμέρκων πιο πριν ισχυρίζεται ότι είπε προφορικά: «ανάγκη για ήπια εκμετάλλευση των πηγών ενέργειας της περιοχής». Γραπτά και επίσημα κατατέθηκε στη Βουλή ότι είπε «ανάγκη για μικρά υδροηλεκτρικά φράγματα στην περιοχή και όχι για ένα μεγάλο». Δηλαδή οι ...σύντροφοί της βουλευτές που κατέθεσαν γραπτό το πόρισμα της επιτροπής, άλλαξαν τα λεγόμενά της; Σε λίγο θα δείξει τι είπαν και τι εννοούσαν όλοι τους. Θα φροντίσει ο Άραχθος, ο Γκούρας, η ΜΗΧΑΝΙΚΗ και η ΤΕΡΝΑ για αυτό.

Χρηματοδοτήθηκε επιτέλους ο Φορέας Διαχείρισης του εθνικού πάρκου Τζουμέρκων.

Εκεί στις δράσεις όμως κάπου τα μέρδεψαν. Αντί «σκέφτομαι και χρωματίζω το ποτάμι», «Σκέφτομαι και ζωγραφίζω τα φράγματα» έπρεπε να βάλουν.

Πάντως με τις ζώνες προστασίας του Πάρκου κάτι χοντρό παίζεται. Απαγορεύεται το μεγάλο χιονοδρομικό σαν μεγάλη επέμβαση στο περιβάλλον και επιτρέπεται ένα τεράστιο αιολικό στην κορυφογραμμή με καμιά τριανταριά ανεμογεννήτριες.

Και αναρωτιόμαστε τι πράγματι έρχεται να προστατέψει το Εθνικό Πάρκο και ποιος τέλος πάντων ο λόγος θεσμοθέτησής του;

Είχε ξανακουστεί από επίσημα χείλη για αλλαγή των ζωνών προστασίας στην κορυφή «Τρία σύνορα» για τη δημιουργία μεγάλου χιονοδρομικού κέντρου (!) Μήπως δεν ήταν αυτός ο λόγος;

Και κάποιος άλλος «πρωτοκλασάτος δημοτικός» ενδιαφερόταν προσωπικά για τον τρόπο που θα γίνεται το χειμώνα η καταγραφή των μετρήσεων του ανέμου από ανεμόμετρα ιδιωτικής εταιρείας στο «Πινακούλι». Ναι από κει που θέλει να ξεκινήσει η ΤΕΡΝΑ το έργο ...ανάπλασης της κορυφογραμμής.

Αλήθεια αυτοί οι κτηνοτρόφοι μας πώς βλέπουν την πρόταση για μπουλντόζες εκκακαφείς και ανεμογεννήτριες στα λιβάδια μας στην Κιάφα, στον Καλόγερο, στην Λούτσα, στο Μέγα Λάκκο;

Με λίγους που κουβέντιασα επικαλούνται το δικό τους νόμο, το νόμο της γκλίτσας».